

Vergaderjaar 2025–2026

25 424

Geestelijke gezondheidszorg

Nr. 777

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 februari 2026

Als het gaat om gezondheid, gaat het over meer dan lichamelijke gezondheid; ook mentale en sociale gezondheid zijn belangrijke waarden in onze samenleving. Mentaal gezond zijn wordt geassocieerd met een 15 tot 20 jaar langere levensverwachting, onder meer door sneller herstel van lichamelijke ziekten. Tegelijkertijd treffen stemmingsstoornissen, angststoornissen en middelenstoornissen jaarlijks zo'n 3,4 miljoen Nederlanders (leeftijd 18 tot 75 jaar).¹ Deze stoornissen leiden tot ongeveer € 18,8 miljard² aan kosten per jaar. Monitors laten verder zien dat ongeveer 30% van de adolescenten kampt met mentale problemen.

Deze cijfers sluiten aan op de bevindingen en conclusies in het rapport «Op de rem; voorbij de hypernerveuze samenleving» van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (hierna Raad). Ondanks de demissionaire status van het kabinet heeft uw Kamer mij verzocht – bij brief van 4 december 2025 (kenmerk 2025Z21179) – om een snelle beleidsreactie. Het verzoek van snelheid trof mij in het licht van de titel van het genoemde rapport. Is het niet aan een ieder van ons, om het goede voorbeeld te geven om te vertragen en oog te hebben voor elkaar en de druk die we elkaar opleggen?

De mentale volksgezondheid: een maatschappelijke opgave

Achter de cijfers over mentale gezondheid gaat een wereld schuil. Het is een weerbarstig en maatschappelijk vraagstuk, dat ook nauw en nadrukkelijk samenhangt met andere zaken, zoals leren, werk, zorg en sociale relaties. De Raad beschrijft een hypernerveuze samenleving, waarin

¹ Het percentage mensen van 12 jaar en ouder met angst- of depressiegevoelens varieert in de periode 2014–2024 van 36,0% tot 44,0%. Voor mannen varieert dat in diezelfde periode van 30,7% tot 38,5% en voor vrouwen van 41,2% tot 49,6%.

² Kosten van psychische aandoeningen geschat op gemiddeld €5.630 per persoon - Trimbos-instituut

nadruk op individuele verantwoordelijkheid, prestatiedruk op school of werk, en (technologische) versnelling zijn doorgeschoten. Dit kunnen volgens de Raad juist wel eens de oorzaken zijn van de verslechtering van de mentale volksgezondheid. Het tot rust brengen van de samenleving is nodig om de mentale volksgezondheid te verbeteren. De Raad spreekt over een sociaal -culturele verandering die nodig is om maatschappelijke tendensen te keren, en dat die ook gaan over de manier waarop wij eisen stellen aan onszelf, aan onze manier van leven en presteren. Dit vraagt een gezamenlijke inzet (transitie), maar ook om het hebben van een lange adem: van overheden, politiek, maatschappelijke organisaties, bedrijven, (zorg)professionals én mensen zelf. In deze transitie staan waarden als verbinding, vertraging en verscheidenheid centraal.

Mentale gezondheid: voelt als normaal en gedeeld

Ik herken en erken de bevindingen die de Raad in haar rapport heeft opgenomen. Ik gebruik de aangeboden handvatten om de oorzaken van de verslechterende mentale gezondheid verder te onderzoeken. De al gestarte dialoog wordt verder uitgediept vanuit de vraag: «waar moet de dialoog zich naartoe bewegen om een andere blik (transitie) in de samenleving op mentale gezondheid te faciliteren». De effecten van maatregelen op de mentale volksgezondheid vanuit verschillende leefomgevingen worden daarbij meegenomen. In die uitwerking betrek ik de leefomgevingen die door de Raad zijn genoemd: zorg, werk en leren. Deze sluiten ook aan bij de «*Versterkingsagenda mentale gezondheid en ggz*»³ (hierna versterkingsagenda). Ik leg de focus in eerste instantie op (jong)volwassenen van 16 tot 35 jaar, omdat in deze groep grote problematiek zichtbaar is. Ook volwassenen en ouderen gaan in deze aanpak een plek krijgen. Ik betrek daar onder andere de Nationale Jeugdraad, MIND/MIND Us, de Raad, en ook het Trimbos-instituut bij. Voor de jaren 2026 en 2027 heb ik middelen beschikbaar om via *design thinking/social design*⁴ aan bovenstaande invulling te geven.

Maatregelen in samenhang

Het Rijk zet sinds 2022 in op een mentaal gezonde samenleving via de aanpak «*Mentale gezondheid: van ons allemaal*».⁵ Doordat deze aanpak – door een afname in het aantal beschikbare middelen – in die vorm is gestopt, is het niet mogelijk de huidige inzet gelijk te houden. Mijn inzet kent, een vervolg via de Versterkingsagenda, gericht op onder meer op kennisontwikkeling, preventie (zoals het bespreekbaar maken van mentale gezondheid en het versterken van mentale veerkracht) en op (stelsel) afspraken binnen het *Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord*.⁶ Binnen de Versterkingsagenda is daarnaast specifieke aandacht voor vrouwengezondheid, bijvoorbeeld door het vergroten van kennis en bewustwording. Dit is nodig omdat de manier waarop mentale gezondheidsproblemen in de cijfers tot uiting komen verschilt tussen jongens en meiden en tussen mannen en vrouwen. In 2025 is een eerste aanzet tot een Nationale Strategie Vrouwengezondheid 2025–2030 gepubliceerd.⁷ Het doel is het structureel verbeteren van de gezondheid van vrouwen en meiden in Nederland en benadrukt ook het belang van het bredere perspectief van vrouwengezondheid: ook mentaal en sociaal. Hoewel deze rijksbrede inzet

³ Versterkingsagenda Mentale gezondheid en ggz | Publicatie | Rijksoverheid.nl

⁴ Het gaat hier om methodes en praktijken waarmee complexe vraagstukken op een creatieve manier geadresseerd kunnen worden.

⁵ Aanpak Mentale gezondheid van ons allemaal | Rapport | Rijksoverheid.nl

⁶ Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) (Definitief) | Rapport | Rijksoverheid.nl

⁷ Nationale Strategie Vrouwengezondheid 2025–2030 | Publicatie | Rijksoverheid.nl

zich nog niet in de cijfers vertaalt, heb ik er vertrouwen in dat de eerste belangrijke stappen zijn gezet.

Tot slot is er samenhang met het in 2025 uitgevoerde Interdepartementale Beleidsonderzoek «*Uit Balans*»⁸ (hierna IBO). Dit IBO laat ook zien dat er zorgen zijn over de mentale gezondheid in Nederland. Daar waar het IBO vooral het overheidsbeleid rondom mentale gezondheid adresseert, legt het advies van de Raad de nadruk op de oorzaken in de samenleving achter mentale gezondheid. Een kabinetsreactie op het IBO volgt in het derde kwartaal van 2026.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
J.Z.C.M. Tielen

⁸ Uit balans - IBO mentale gezondheid en ggz | Publicatie | Rijksoverheid.nl